

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénznek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8 Kor.
Félévre	4
Negyedévre	2

Hirdetések díjszabás szerint.

Őszinteség.

Nem mindennapi, sőt bátran mondhatjuk, hogy szokatlan jelenet játszódott le 16-án a bécsi burghban.

Az osztrák delegátusokat fogadta a király, miután a magyarokkal már előbb ugyanezt megtette.

A Gautsch báró elnök beszéde s az erre adott királyi válasz után ő felsége beszélgetést kezdett egyik-másik delegátussal.

Állítólag e beszélgetések közben a király ismételtén kifejezte, hogy a hadseregben nem fog történni semmi, a mi az eddig bevált alapot megváltoztatná.

Ez is őszinte beszéd, de azért fenébbi sorainkban nem ezt jeleztük szokatlan dolognak, mert az uralkodónak e tekintetben való állásfoglalását már régóta ismerhetjük.

De meglepőnek mondhatjuk azokat a kijelentéseket, melyeket Kramarz cseh képviselő tett a királlyal való beszélgetés közben. Nem is beszélgetés volt ez, a hagyományos és szokásos: Igenis felség! rövid és üres válaszokkal. Nem! Valóságos kis parázs vitakozás.

A képviselő, mint egy nemzetnek igazi

mandatariususa nyíltan, leplezetlenül, nem kis keserűséggel, de őszintén és becsületesen beszélt.

Őszintén megmondta, hogy mert évek óta hiába várnak követeléseik teljesítésére — hát tovább is ezek érdekében keményen fognak küzdeni.

Ez az őszinteség lep meg bennünket. Újnak találjuk ezt a hangot a mostani viszonyok között.

Azt szerettük volna, ha magyar politikus is ilyen őszintén szólhatott és szólott volna ő felségéhez.

Jól emlékszünk. Vezető politikusaink annak idejében, az exlex teljes virágozása idején, állandóan, folyton-folyvást szalagálták a magyar székesváros és a császárváros közt. Kihallgatásra és tárgyalásokra mentek.

A nemzet idehaza szívszorongva várta a tárgyalások eredményét. És a nemzet hiába várt. Egyetlen jelentősebb eredményről sem értesült, a politikusok állig begombolkodtak. Miért? Mert érezték, hogy nem úgy beszéltek és tárgyaltak, miként a nemzet óhajította volna.

A nemzet e válságos időben elvárta volna, hogy vezető politikusai nyíltan, fér-

fiasan, önérzetesen fognak viselkedni e tárgyalások alatt. Leplezetlenül feltárják, hogy mi fáj, mi sajog e nemzetnek, hogy mitől fél és mit remél.

Ilyen esetben az őszinteség, a helyzet nyílt feltárása nemcsak szükséges, de egyenesen parancsolt.

És mégis, mikor e tárgyalások lefolytak, mikor olyan, a milyen eredménye lett — kénytelen volt belátni mindenki, hogy a nemzet mandatariusai közt nem volt egyetlenegy sem, aki oly tisztán, valóban és bátran szólott volna, mint a hogy tette ezt a cseh Kramarz.

Bizony néha tanulhatunk a csehektől a politikában is. Az ő s a mi sorsunk közt nagyon sok az analógia.

A közös papi lelkigyakorlatok hasznáról.

A politikai élet terén hány meg hány fő törte magát kisebb-nagyobb tudással, több vagy kevesebb önzetlenséggel, de mindenesetre egy cellal — legalább ezt szeretjük hinni és föltelezni — a népek és alattvalók boldogságának, jólétének előmozdítására. Ebben is, abban is keresik a megoldás helyesebb módját a kibontakozásra, a népeket az anyagi bukás széléreől a jólét kikötőjébe vezetni: pedig, mily egyszerű

fogsz ott idegen, árva, egyedül lenni, sok testvéredszendereg már ott. Csak egy kérés van hozzád te most letörő ág: esendes légy. Mondd meg a többieknek is: esedesen viseljék magukat, ne nyughatatlanokdjanak, bár ők ne háborgassák az emlékeztet világnál nyugalmát a kis hajléknak, hova lomtárba kerültek, és a mely rész az emberi test legnemesebb éltető része. E sírmas lomtár a szív. Ne veszed ki onnan emlékeztet a tört reményeket, nyugodjanak esendes, lesz meg lakó tarsuk. „Az élet küzdés, bukás, győzelem”. Ha valakie igen, az enyém bizonyára. Küzdöttem! Küzdelmeimben mikor végrehajtam ama tényeket, miket hőstetteknek nevezhetek erőmhez képest, mik megegyeztek a társadalmi felfogással, emberi törvényekkel és a mik után előhaladást vártam, akkor csapott le reám kerpelhetlenül a szomorú tudat, a bukás tudata.

Miért? Mert az igazság szavát mertem a küzdelem hevében elküldeni és annak durvasága ellenem ingerlő a hatalmat. Ha egyszer, ha kétszer történik, az mind semmi, de ha évek hosszú során, minden hó, minden hét egy bukás tanuja, egy remény rövid életének ideje, akkor már győzelemmé vált az élet. Én nem mondhatom, hogy valaha felhagytam az ugorkafára. Őndies-

ret nélkül mondom, hogy utolsó sem voltam soha a céges emberek között sem soha, nagyhangú sem voltam soha.

Egyben vagyok utolsó, ott, hol a küzdelem gyümölcsét osztogatják; egyben céges: buszredő ül arcomon, árulja sorvasztó bajomat, a tört remények alig-alig csillapítható viharát. Miért mindez? Nagyhangon voltam egyben, az igazság kimondásában. Ez nem kell ma senkinek.

Én pedig nem tudok lenni más, mint a mi eddig valék. Sertő és durva. Tehát leendő reményeim is eljutnak a korai hervadás sírjába. Ez lesz életem folyása. Előre tudom, miért számítok, miért reménykedem tehát! Ez az emberi természetben van, a jó Isten ajándéka, mely minden nap csalogat, tovább, tovább. Hová, meddig? A sírig. Az ész kinyílasától a sírgödörig reményekből összetárolt hidon megy a halandó. És mindenik gerendára felve lép, ha letörik, ha letörik. Mindenik letörik, a következőre alig kapaszkodik, s így tovább tovább a sírig. Ez az én életem. A sír az én nyugó helyem, temetőm, s az élet reményeim temetője. Sírasók szájamban a sertő, durva, igazságok. De még van egy remény, az utolsó: az élet utolsó reménye után abba kapaszkodom. Ott a sírnál, a mely „zordon, de nem lehet gonosz” ott hajt e remény sokkal szebb, zöldelőbb

T Á R C A.

Van meg egy reményem!

„A siker biztos fellépést, esendő, behízelgő hangot, mézes-mázos szavakat, virágos beszédet kíván, s az én szavam az igazság szava, sertő, durva; ki érzelmet hazudni nem tud, azon meglátszik, hogy nem művész, hanem csak kontár.” Évekkel ezelőtt olvastam e sorokat, és mintha szívemből tejtő volna ki az író annyira rokonszenvesnek, igaznak találtam, tartom is azokat, kik a világ tetején járnak, megmosolyogják a lemondás ilyen gondolatait és én örzöm, örzöm azokat, mint fősvényakíneseit, és elő-előveszem időnkint, mint fősvény szokta számlálni kíneseit, amaz örömmel én pedig bánatos szívvel és fejbőlintgatva: úgy van, úgy van. „Az én szavam, az igazság szava sertő, durva.” És szavam e durvasága törí össze reményeim legkisebbjét is, még ha fuldokolva esdekelek, könyörgök, kérek, akkor is. És mily korán. Megszülettem bennem egy gondolat, mely bizonyos terén reményt mutat, és már a másik percben, mikor ennek örvendető hatása alatt, a mult annyi keserű csalódását feledném, akkor már az új remény is örött ág lett. El veled is a lomtárba! Nem

a kibontakozás útja. Csak az igazság terére kell lépni, mert: „Az igazság megszabadít titeket.” (Jan. 8. 32).

Epen így vagyunk a hívek lelki életével is. Itt is sok expedienst keresünk a vallásosság és buzgóság fokozására különböző jánbor imatársulatok felállítása, a papok és hívek lelkigyakorlatainak egyesítése által stb.

Hát hiszen mindezeknek az ő nagy lelki hasznukat ki tagadhatná? De ezek még mind nem a lényeg. Ezek csak a termékenység és érzes fokozására alkalmas eszközök, de a lényeg, az eredeti teremtő erő a jó pap az ő példájával: jó papok, mert mit használna, ha egy jó pap építőművét 2-3 rossz lerontja? Bizony, valamint általában a szív több jót tett az emberiségnek, mint az ész: úgy a jánbor, Jezus szíve szerinti pap sokkal nagyobb mértékben terjeszt az Isten országát, mint a tudományos, de rossz pap. Egyúttal pedig természetesen esodálkat művel, mint műveltek is a tudós szentek. Mint valahol olvastam: „Hit nélkül mérges növény a pap, tudomány nélkül pedig vad fa.”

A jó pap tehát az egyszerű nyitja a hitélet terjesztésének és megszilárdításának.

Jó pap nélkül „zengő har és pengő cimbalom” minden jánbor társulat, minden szep beszéd és törekvés. Legyen tehát erőnk és ismerjük be, penecek magunkban, de nyitlan is, hogy bennünk van a hiba, mi vagyunk a „lapis offensionis”-ok a hitelet hanyatlásában és előre való nemhaladásában. Mig magunkat nem tapogatójuk meg, hiában gondolkozunk, hiában kaparásszunk a hívek ajtaja előtt.

Bizony, Főpásztorunk a szeg fejére ütött, midőn legfőbb figyelmét jó papok nevelésére fordította. Ennek pedig hathatós eszköze a közös papi lelkigyakorlat tudós és jánbor papok vezetése mellett. Ezeknek a lelkigyakorlatoknak hasznát elvitáznai nem lehet. Ezt érezzük mindnyájan.

Hány pap áldja az isteni gondviselést, hogy a bűn kötelekből esodálatosan feloldotta s megerősödvé ter omnan vissza, fülebe csengyen

ágakat, mint életlen reményei, és csak azt, azt ne találja dér. Törjek össze bár itt minden reményem, de van egy, melyre nem a világ dere hull, és melynek kertjében nem a hatalom ereje dül, csak ez ne törjek. Tehát van még egy reményem. Annyi tört remény között, mennyi nekem van, ez is elveszne, de másoknak is mutatom én, hogy vesztibetném el tehát ezt az egyet. Van, van még egy reményem. P.

Hol lakik az ördög?

Román népmese.

A világ teremtetésekor szétosztogatta az Úristen az élőlények között a burjánokat, fákat és az összes növényeket. És minden léleknek a föld keresztjén, a ki csak hozzájött és kért, ajándékozta a Mindenható egy-két növényt, hogy azt felhasználja szükségleteire. Egyiket elültotta a napraforgótól és még néhány növénytől, másoknak ellenben többfelelől is osztogatta. Egyik élő lénynek adta a kakuk-borsót, a másoknak a nyárfa és a tölgyet és így osztogatta el még sok növényt, a mikor egyszerre csak előkerült az ördög is. Az Úristen egy kissé elkomorodott s nem tévovázott sokat, hanem megpírongatta:

— Hát te Sátán mért nem vártad a végét, mikor majd tudni fogom, hogy mi maradt meg? Ide merészkeled, mint a vénasszony a mennyországha?

És azon volt már, hogy ne is adjon neki semmit. Sajnos azonban nem is jutott hirtelen eszébe, hogy mifele növényeket nem osztogatott még szét s nem tudta, hogy mi volna a legal-

az ott elhangzott igék: „qui stat, videat ne eadat.” Hány ter vissza ezen buzgó imával szívében: Uram! te a te erőddel törd szét a világhoz kötő bilincseimet, mert én afro nem vagyok képes és fogadom. . . . Igen! a lelkigyakorlat megerősíti és megtöri a szíveket; arról tanuságot tudra tenni az a sok breviáriumi ima, a mely a lelkigyakorlatok óta naponkint elhangzik s a mely addig sok ajkon szünetelt.

A lelkigyakorlat tanít meg elmékedni, ennek pedig kiváló szerepe van a pap szívének a jóban való megerősítésében és atalakításában. A meditációk erejére nevére jól mondotta egyik meditáló atya, hogy „a Jezusjártsági atyák az erények útján a meditatiók tartják meg.”

Ha a pap nem jó, annak oka az, mert nem elmékedett behatón és szüntelen a kellő időben a saját állásáról és hivatásáról, működése jó vagy rossz következményeiről. Most ha elgondolná, hogy ilyen meg amolyan életmódot követve, mind-egyre összeütőközésbe kell jönnie az irás szavaival: „vos estis sal terrae, lux mundi” (Maté 5. 13. 14); „hasonlók vagytok a megföhéritett sírokhoz” (Maté 23. 27); „a mint tudjatok milyenek voltunk köztetek (sz. Pál tess. 1. lev.), ha elgondolná a sok megaláztatást, szegyet stb. akkor bizonyára az erős kísértetek dacára is — Isten segedelmével biztosan megállhatna az erény útján. Meggyőződhetik arról mindaz, aki — mondjuk — egy nem korrekt papi életből kibontakozva visszagondol multjára. Elborzad attól; esodálja, ha hívekben maradtatott oly pásztorok mellett egy juha is epen a ragadozó farkasok miatt; a mostani gondolkozása mellett dehogytudná azt átélni; mily kinos volt prédikálni, a hívekben a bűnök ostorozni; nem lehetett breviáriumozni, imatársulatokat felállítani, hisz ezek által mind csak közvetlen válólmak számat szaporította volna.

Ilyen fontos az elmélkedés a pap életében s erre hathatós eszköz a közös papi lelkigyakorlat.

De még ennek sem lenne hatása ideálok nélkül. Hiában rendeztetne nekem bárki lelki-

kalmassabb ennek a gúzembernek, a ki Szent Fiát kereszte feszítette. De szabaduln akart tőle minél hamarább, hogy ne lássa többé a szemé előtt.

— Vedd a buzát és a rozstot átkozott és rajta, takarodj innen!

Az ördög elkajpa futtaban, örömben mind egy lábón ugrál és folyton kiabálja: buza és roz! buza és roz!

Nem messze egy mezőn egyszerre csak találkozik Szent Györggyel, a ki lóháton jött, nem tudom már honnan. Hallja az ördögöt kiabálni s esodálkozva ezen, elébe fut és megállítja:

— Hát aztán honnan szerezted te ezeket a dolgokat, tisztátalan Lélek?

— Nem tudod te, hogy az Úristen szétosztogatta a növényeket?

— Nos és?

— Ezeket nekem adta!

Mielőtt azonban ez válaszolni is kezdett volna, gyorsan elindult újból és úgy sietett, mint ha szoba sem akart volna állani a szenttel. És útközben, hogy ki ne menjen a fejből, folyton ordította: buza és roz! buza és roz!

Szent György esodálkozva nézett utána. Azután, a mint illik, elment egyenesen az Úristenhez.

— Ugyan Uram, mi jutott eszedbe, hogy az ördögnek adtad a buzát és a rozstot, a két leghasznosabb növényt?

Az Úristen először zuvarba jött a szent merészégén, de aztán mérsékelte magát, eszébe jutott, hogy mit eselekedett és szeliden válaszolt:

— Igazad van Szent György. Tessek nem

gyakorlatot, ha az ő élete a missziói szellemnek nem volna kifejezője, hiában tartaná nekem valaki a legkésebb misszióelődást, ha tudnám, hogy az ő élete szavaival ellenkező.

A mi lelkigyakorlataink miért birnak regeneráló, vonzó erővel? Miért, mert rendező főpásztorunk a jó pap ideálja, mert látására lelkünk azt sugja: ime a te korodbeli fiatal főpásztor, „qui posset transgredi, et non transgreditur, facere mala et non facit”; mert egy megtisztult öreg atya beszél, mert egy ismeretlen fiatal páter int, kiről föltételezem, hogy jó pap.

Sokszor megtörténik az, hogy az emter valamely intézmény arnyoldaláról akar írni, de ha elgondolja annak fényoldalát, lemond szandekáról. Erősen hiszem, hogy ha valaki a közös papi lelkigyakorlatok fényoldalát behatóan megtekinti, kiesik a toll kezéből ellene írni anyaghiány miatt.

Midőn hajdanába az öreg osdolai Pali bácsinak azt mondogattuk, hogy miért pityázgalt, hisz árt megoperált szemének, ő így szokott felelni: Fiain! én az ablakért nem rontom le az egész házat.

Az elmondottak után, azt hiszem, azon biztos következtetéshez juthatunk, hogy jó lelkigyakorlatok nélkül sem a nepmisszióknak a kerületi papi lelkigyakorlatokkal való egyesítésének, sem pedig a külön nepmisszióknak tartos, valódi regeneráló hatást nem tulajdoníthatunk, csak legfeljebb momentán eredményt.

A népnek is ideálok kellenek. És pedig nemesek a multból: „si potuerunt hi et hae”, hanem a jelenben: „si potest hic” . . . Miként kívánhatni, hogy egy missziói előadás átváltoztassa a nyáját, mikor a pásztorban marad minden a régi stádiumban?

A jó pap híveinek legjobb misszióáriusa s legszorosabb kapcsolás a pap és a hívek között, mert ha a hívek büszkék lehetnek pásztorukra, ha látják, hogy az igének nem pusztán hirdetői, de megtartói is: ök is nemesek hallgatói, hanem követői is lesznek annak; szilárdan ragaszkodnak

figyelmem oda, elhamarkodtam a dolgot és rosszat eselekedtem!

És ismét elgondolkozott. De egyszerre mosolygós lett az arca s egyetértő pillantást vetett a szentre.

— Tudod mit? Hallgas csak ide: Mindig vitéznek ismertelek . . . Mit gondolsz, nem volna-e valami módja, hogy elveggyed tőle? Ez nehéz dolog, szó sincs róla s éppen azért eslekedjék Szentséged úgy, a mint legjobbnak gondolja . . .

— Értettem, Uram!

Az isteni ösztönzés hatása alatt a szent oly fürgének és erősnék érzé magát, hogy képes lett volna tüzön-vízen keresztül rohanni, csakhogy teljesíthesse Isten akaratát. Lóra ült es ment, ment mindaddig, mig elérkezett azokhoz a lyukakhoz és mélységekhez, melyek mellett a gonosz Léleknek el kellett haladnia. Ott azután elrejtőzködött a bokrok mögött. Nemsokára hallotta ordítani: buza és roz! buza és roz! . . . Akkor a szent egyszerre csak elebe ugrott s oda kiáltotta neki röviden, bátran és váratlanul:

— Hup!

És ott maradt előtte mozdulatlanul: az ördög pedig félelmében akkorát ugrott mint egy kútgém s — puff, — nagyott esett, ott feküdt a földön, egészen oda volt, reszketett s azt sem tudta volna megmondani, hogy fiú-e vagy leány.

— Mond meg, hogy ki vagy, mert különben beled szurom a lándzsámat!

Most már megismerte az ördög a hangjáról, egy kissé magához jött, de még mindig reszketett a félelentől.

papjukhoz és szent hitűkhöz, halad a buzgóság, a hitélet természetes erejénél fogva.

Erről meggyőződhetik minden pap, aki — ha szükség — elítélésére változtatással szemleli hitéletét. Látni fogja, hogy míg ugyanazon eszközök mellett előbb főgoknyatalan vala minden szava és igyekezete: addig most fokozatos haladást konstatálhat, mit csakis a saját személyben való üdvös átalakulásnak kontójára írhat.

Vége azon következtetést is levonhatjuk a fentebbiekből, hogy a pápi közös lelkigyakorlat a legfőbb celt, a papok konzerválását és regenerálását üdvösen szolgálja s azért a legfőbb szükséglet.

Ezt a közös, szakszerű lelkigyakorlatot nem lehet a privat buzgóságra bízni, mert elkallódnek a mindennapság legközelebb. Hogy a jók megmennek, az más rubrika alá tartozik.

Az egyesített espereskerületi pápi és népmissziókra nézve még az a szerény nézetem, hogy a központi szentgyakorlat mellett lehet szerepe, de csak idővel, mert a nép nemcsak vele együtt imádkozó és gyónó, hanem vele együtt az evangélium szerint élő papokat akar halgatni és látni.

Eljöhethet az idő és jöjjön is el, a mikor ismeretes papok üdvös missziókat tarthatnak, de most — nézetem szerint — még nem vagyunk azon helyzetben s épen azért csak jöjjenek idegenek, ismeretlenek, jezsuiták, lázaristák, az erd. miszsiotársulat tagjai és azok szólnak hozzánk és a népek.

Csak ki a mindennapi körből a magányba, a puszta, Szent Mihály templomába, a főpásztor köré, a pápi közös lelkigyakorlatokra, ott szóljon az Úr a mi szívünkhez továbbra is, míg egészen meg nem erősíti a jobát, át nem alakítja azokat az ő mindenható erejével!

Mit is mond Krisztus Urunk? Qui non relinquit. . .

Ezeket elmondani nem jogosult egy az élet kezdetén lévő pap, hanem csak egy az élet minden fázisain átment, buszamosabb multtal bíró.

— Maga az Szent György? ! . . . Jaj, őrse a kő, hogy megjésztett!

A szent csodálkozást szinlett.

— Hogyan? Te vagy az ördög? ! . . . Oh verjen meg az Isten, hogy nem tudtalak megismerni!

A mint feltápaszkodik a tisztátalan, egyszerre csak eszébe jut, hogy az Ursten adott neki valamit. A nagy ijedség közben, s hogy azután még a szent is szóval tartotta, — most látja csak, hogy elfelejtette a nevéét . . .

— Hallod-e, ki hozzott téged az utamba? Elfelejtetted, hogy miféle növényeket adott neked az Ursten . . . Tessék! Mihez kezdek most már? Hol találok majd nyugalmat, ha nem lesz neked is valamiféle növényem? ! . . .

S elflortorítja az arcát és sírni kezd.

— Hát aztán micsoda burjánzott neked, kéri a szent, — talán büdösburök?

— Nem!

— Csalán?

— Nem!

— Maszlagos nadragulya vagy bogáncs?

— Nem!

Miután egy egész rakás névvel teljesen megzavarta, Szent György egész határozottan mondá neki hirtelen:

— Nos, halld csak, káka és nád! ez volt a tied!

— Ha-ha-ha! Jól mondod! ez lesz az — mondá hálásan az ördög és ismét elkezdte hajtogatni és szüntet nélkül ordított: káka és nád! káka és nád!

És azóta az ördög a káka és nád között lakik.

Románból: *Gyárfás Elemér.*

aki ügyszólván közvetlen tapasztalatokra alapíthatja nézeteit s épen azért, szeretem remélni, hogy az elmondottak a szívekhez fognak hatni.

Ha pedig papársaim ezen cikk olvasásakor így gondolkoznak magukban: bizony, úgy van; akkor céломot elértem, mert a közös pápi lelkigyakorlatok egy keserű, de gyógyerejű gyümölcset megízeltettem olvasóimmal.

Hogy pedig ezen sorok íróját nemcsak egész, de felszentelt sem képzelje s nagyképűsködéssel ne vádolhassa, annak nagyobb erejeül így írom alá nevemet:

Saulus, sed nunc Paulus.

Hittani oktatás a népiskolákban.

Milyen helyet foglal el a hittan a népiskola tantárgyai között, felesleges fejtegetni, mert mindenki tudja, hogy az ember morális értéke egyedül a vallásosságban fekszik. Az ember belső értéke meghatározásánál mindig figyelemmel vagyunk, vajjon bír-e igaz hittel, Isten és felebarátja iránti szeretettel, szere-e saját énjé iránt is becsülést. Hogy az országban legyen egészséges organizáció, biztos rend, igazságos törvény, valódi hazafiság s nem pusztá frázisok, hogy uralkodjék szabadság és egyenlőség, szükséges, hogy a nemzet vallásossággal bírjon. Ezen alapszik minden humanus tett, ebből folyik a hivatalbeli hűség, a házi fegyelem, a család erkölcsi élete és boldogsága.

Mindennap tapasztaljuk, hogy a vallás nem olyan valami, ami az ócskaság boltjába tartoznak; ki-ki tudja, hogy a vallásosságot ápolni, arra a nemzedéket szoktatni szükséges. „Kik másokat oktatnak, tündökölni fognak, mint esillagok fénye az égen.” E szerint az egyház és a haza mindenkül elvárja, hogy a vallásosság terjesztését szíven hordozza és előmozdítsa; de megis a legnagyobb feladat a hitoktatókra van bízva, akiknek ezen megbízással visszaélni soha sem szabad, s akit támogatni más tantárgyakkal foglalkozó tanítóknak is lelküismeretbeli kötelessége. „Elvesztett a népem, mert a tudomány híjával vala, s te (a tanító) megvetted őt, én is megvetlek tégedet.” A Szentírás ezen szavai minden tanító által megszívlelendők!

Vallást tanítani annyit tesz, mint célszerűen odahatni, hogy a tudatlan szert tegyen a hit igazságának hü fogalmaira. Minden tárgy megismerése szemlélettel kezdődik, és így a hitoktatásnak is szemléltetésen kell nyugodnia. Fájdalom azonban, hogy valamilyen sokan a többi real tantárgyakkal, úgy a hittan tanításnál is mellőzik a szemléltetést. A szemléltető eszközök alatt itt nem a képeket értem, hanem az ezeknél is elevenebbet: a bibliát. A biblia párhuzamosan haladjon a katekizmusmal: azaz oly történeteket beszéljünk el a gyermekeknek, amelyeken szemléltethetjük a tanítandó katekizmusi anyagot. Az Isten igazságos voltát az emberi pár és a büszke angyalok bűnhődéséből, Noé társainak történetéből szemléltethetjük; végtelen szeretetét Noé megmentéséből, Ábrahám és a három angyal párbeszédéből és József történetéből szemléltethetjük. Hasonlóképen haladhatunk az Isten összes tulajdonságaira s a hit többi igazságaira.

Míg szorosan meghatározva nem lesz, mily terjedelemben mozogjon a hitoktató, addig neki kell tudnia, hogy mennyire szükséges az első tanévi egészet a második, harmadik évben kibővíteni, hogy újból egy egész álljon elő.

Ha a bibliából dogmatikus igazságokra következtetünk, iparkodjunk a mennyire csak lehet a katekizmus szavait használni. De hogy a tanításunk meghozza azon eredményt, mely után törekedtünk, a tanítottakat be is kell emléztetnünk,

mert csakis az lehet későbbi életünk kínese, amit az emlékeztetünkbe saját szorgalmunk által beoltottunk; ami benne mintegy magától megmaradt, az hamar fog onnét eltűnni. Nagyon tévednek azon tanítók és hitoktatók, akik azt hiszik, hogy a hittan beemlézése teljesen mellőzendő. Azon tanító, ki megelégszik, hogy tanítása után rövid kérdéseire a gyermekek valahogy megfeleljenek, az mit sem ad a gyermekek későbbi életének. Gyakori ismétlés kell a tanítottakat maradóvá tenni és ez csakis könyv szerint az iskolában történhetik meg, mert a kis gyermek házi szorgalmától sokat várni nem lehet. A hajó az evező többszöri csapkodása után éri el a kellő sebességet; a kertész gyakran öntözgeti virágait. Az ismétlésnél azonban figyelemmel kell lennünk a pontokra, mert olyanokra fektetni a maradáóság súlyát, amik csak magyarázatkép állanak a könyvben, mechanizmushoz hasonlóvá tenni munkánkat. Ismétlegessük az Isten igazságos voltát, jelenlétét, hozzuk szóba azt, amit elmondottunk volt a bűnről, a bánatról és az elégtételről. Végül a szertartások magyarázása sem lenne teljes, ha a katekizmusból tanult igazságokra nem hivatkoznánk, ha azokat nem ismétljük és ha alkalmadtán a szertartásokat meg nem figyeltetjük, nem szemléltetjük. A templom védőszentjének ünnepe, karácsonykor, husvétkor-egyéb alkalmaikor a szemléltetést elmulasztani nem szabad; ezek jelentőségeinek a közvetlen szemléleten alapuló alkalmi megismertetést szem előtt kell tartanunk.

Fontos és nehéz feladat vár a hitoktatóra. Neki ismernie kell azon mementumokat, melyek az ifjúságot az erkölcsiséghez vezetni képesek; tudnia kell azon kívánalmakat, melyeket az idő szelleme követel, tudnia kell azon ideákat, melyek bizonyos korszakokban az egész nemzeteket megszolgálták. Ezeket sokszor kell szem előtt tartania, mert a világ saját útján halad, de az ember szellemi szükségletei módosulnak, változnak.

Ha csak annyit kellene tudnunk, amit ezelőtt száz-ketszáz évvel tudni szükséges volt, úgy bukáshoz közelednek a vallásunk is.

Nem ismeretlen, hogy a mai kor szelleme inkább a világi tudományok fele hajlik, ami onnét ered, hogy a családi nevelés nem vallásos alapon nyugszik. Ezt ellensúlyozni az iskolának egyik fő feladata s a hitoktatónak legszebb kötelessége.

Ertll Vendel,
tanító.

Pápai ünnepély a brassói róm. kath. főgimnáziumban.

Vasárnap dec. 6-án magasztos, felemelő ünnepélyt ült a brassói róm. kath. főgimnázium. Felhasználta azt a szerencsés alkalmat, a mikor a róm. kath. egyház főpásztora eljött közéjük, hogy a Szentséges Atyának áldását kiosssa a gimnázium tanulóinak és tanári testületének.

Az ünnepélyt a püspök úr nyitotta meg, melegen emlékezvén X. Pius pápának egyéni szeretetreméltóságáról és arról az örömdetes tényről, hogy ezúttal Brassó városát különösen kitüntette.

Az ifjúság lelkesen, teljes precizitással énekelte el a pápai himnuszt, mely után Bándi Vazul igazgató esetelte lelkes szavakkal az ünnepély jelentőségét, a pápaság intézményét és annak üdvös hatását edes hazánkra is. Szép, tartalmas, költői szárnyalású beszédet lelkes eljenzés és zúgó taps követte; majd Schenk Gyula VIII. o. t., a Kemenes Ferenc „Egyház” című költeményét szavalta eszengő, érces hangon, átértett lelkesedéssel, értelmes, ügyes találgatással és hangsúlyozással. Majd az ifjúság zenekara játszott Jaszchik Gyula zenetanárna

magyaros, szép ünnepi nyitányát. A bravuros, finoman nőanszírozott előadás egyaránt díszes-teretere válik a karnak és buzgó tanítójának. A hatalmas tapsvihar megszűntével Janota Béla III. o. t. szavalt a Lebák L. „Fohász Máriához” e. költeményét ügyesen és lelkesen, majd az énekkar énekelte egy szép Mária éneket.

Most mélt. Majláth Gusztáv püspök úr lépett a dobogóra. Úgy szól, úgymond, mint apa gyermekeihez, egyszerűen, szívből. Gyakori római útját összes híveit teszi. Elmondja, ki az a X. Pius pápa. A jelen pápája, mert mai heteg társadalumunknak ilyen pápa kell. Tanuló korában első volt, kitüntetésekre sohasem vágyott, mások tüntették őt ki. Mikor megválasztást hírdült neki, olyan fehér lett mint a kréta, majd mint a halott s kérte a bíbornokokat, hogy ne válasszák meg, ő szegény származása, nincs kellő tudománya. Épen nagy szerénységeért választották meg. Az áldozat amit hozott nagy, emberileg bizony ő nem boldog. Buzdítja a tanulókat igazi ambícióra.

A pápának másik fő jellemvonása a végzetlen szerénység. Tiltakozott az ellen, hogy főúri ranggal tüntessék ki testvéreit, a régi becsületos név, régi egyszerű ruházat mellett kellett maradniuk.

Ő a szociális bajoknak leghivatottabb orvoslója. Úgy fogadta őt, mintha régi ismerősök volnának. Brassórol is volt szó. Külön áldását küldötte az egyházközség 40 éven át buzgón működő főgondnokának és Fiala Antal pénztárosnak. Vergez István buzgó algondnoknak pedig a „Pro Ecclesia et Pontifice” érdemkeresztet küldötte. Érdemes és munkás embert ért ez a kitüntetés.

Erre a meghiúsult gondoknak mellére tűzte az érmet. Az ünnepeit szíve mélyéből mondott köszönetet, a kitüntetés, úgymond nemcsak az övé, hanem az egész hitközségé, mint az ő munkatársaié.

Püspök úr kegyelettel emlékezett meg b. e. Möller Ede apátról, majd a Himmusznak fenséges akkordjai után szetoszlott a nagy előkelő közönség.

W. V. dr.

H I R E K.

— **Értesítés.** Tekintettel a karácsonyi szent ünnepekre lapunk legközelebbi száma *f. hó 24-én* fog megjelenni érdekes tartalommal.

— **Személyi hír.** Püspök urunk folyó hó 15-én az esti gyóronlatra hazakerkezett.

— **Személyzeti.** Báró Majláth Béla és József, Katonay Domokos mint püspök urunk vendégei városunkba érkeztek.

— **Concessum iuxta preces.** Érdekes jogi felmentvény érkezett, a mint haljuk, Ó Szentsége X. Pius pápától a napokban Rómából. Ó méltósága püspök urunk a papszükségletre való tekintettel Pellion Ervin Innsbruckban végzett teológus érdekében dispenczióért folyamodott Rómába a kongregációhoz és hogy az úgy minél gyorsabban nyerjen elintézés, egyidőben Gróf Zichy kamarás útnan az ügy részleteiről kimerítő feltejtést tett a Szentatvának is, — a ki rövid idő alatt bevett jogi szokás ellenére 24 hónap alól dispencziót a nevezett ifjút egy püspök urunkhoz saját kezűleg írott leveleiben ezen fennnebb jelzett szavakkal: „Concessum iuxta preces Pius P. X.”

— **Püspök urunk XIV. számú főpásztori körlevelét** egyházmegyénk papsága fiúi hódoló szeretettel a múlt héten kapta. A körlevél közli Szentsége Atyánk X. Pius pápának a legutóbbi konzistoriumban tartott pápai allokuációját, melyet Merry del Val és Callegari bíborosokká való krelálása alkalmából mondott. Több kongregacionális döntvény ismertetése után Óméltósága pártfogásába veszi az iparművészeti múzeum ki-

állítását és felhívja ezen célból az egyházmegyeyei papságot, hogy az egyházak régi műkinéseit boocsássák a kiállítás rendelkezésére. A körlevél több halálözás közlése és a gazdasági ismétlő iskolák beszerzendő tantervére vonatkozó határozat után az egyházmegyében előfordult több személyi változás közlésevel záródik.

— **Papszentelés.** Pellion Ervin sepsi-szentgyörgyi hitoktatót és Lakatos Kálmán végzett pázmánita növendéket folyó hó 17, 18 és 19-én püspök urunk házi kápolnájában papokká szentelte.

— **Prímiciák.** Mindket új papunk az első szentmise áldozatot december 27-én fogja az Úrnak bemutatni. Lakatos Kálmán Csik-Lázár-Falván, Pellion Ervin pedig Sepsiszentgyörgyön.

— **Apostoli áldás Sepsiszentgyörgyön.** A jó pásztor nyájának azt a részét őrzi legéberebben, melyet legtöbb oldalról környékezik a veszély. Püspök úr Óméltósága is hívei közül azokat részesíti több vigasztalásban, bátorításban, akik mintegy beékelve a felekezettek közé — erre leginkább rászorulnak.

Sepsi-Szentgyörgy katolikusai érezték az újabb püspöki látogatás kitüntető jótéteményét, a főpásztori szív nyilvánvalóbb kegyét, mikor hallották a hírt, hogy Erdély főpásztora római útjából visszatért — őket is meglátogatta. Ezt akarták tehát nemileg már előre meghálálni folyó hó 10-én, mikor Kézdi-Vásárhely felől a déli vonattal Balázs Ferenc kézdí esperes kíséretében érkező főpásztor oly bensőséggel, mely elkeseredéssel fogadták az állomásan, mint azelett talán soha. Hiába, — az atyai kegy nyilvánulásának még is csak van alakító ereje; a gyermekek szeretet rendszerint még is csak hálaival fizet a szülői szívnek, mikor egymásra halmozódni látja a jótéteményeket. Ezen bensőség a hívekről átömlött szemmel láthatólag a püspökre is, mért szeméiből apostoli derű, megelegedés tükröződött egész idő alatt.

Az állomásnál fogadására megjelentek Fejér Manó esperes plebános, br. Szentkereszty Béla családijával, dr. Beldi Pál, az egyháztanács és a hívek nagy száma, úgy hogy mintegy 20 kocsis kísértc be harangzúgás között a plebániára. A megérkezésnél a derék Künle Tivadár ügyvédnek bájos kis Katuskája nyújtott át egy gyönyörű virágcsokrot. Püspök úr fáradságot nem ismervé, délután 3 óratól 1/26-ig gyóntatta papjaival együtt az iskolák növendékeit, 1/26 órákor pedig litániát és prédikációt mondott, szivindító szavaira egészen magához kötve a nagy közönséget. Prédikáció után kiosztotta a pápai áldást s azután tovább gyóntatott 1/211 óráig. Pénteken reggel szentmisét mondott, mely alatt mintegy 800 hívő áldozott meg. Szentmise után az egyháztanács és az újonnan megalakult oltáregyesület hódolatát fogadta; a 11 óras vonattal pedig Csik-Somlyóra utazott. Távozásakor szintén sokan voltak az állomásnál, ahol a nők halaképen egy remek fehér szűfűcsokrot nyújtottak át. Püspök úr búcsút véve az esperestől, azt találta mondani: most már egy évig nem fogok erre jönni. Erre a hívek szívzorongva kezdtek esdekelni: Oh az sok, egy év igen hosszú — kegyelmes Atyánk, jöjjön hamarabb, hozza Isten újra melőbb! A vonat elrohogott, mi pedig a jó Manó bácsinak és önfeláldozó szárnységeének, Köntzei Benedek árvaszéki ülnöknek e szép napok emlékeinel nem kívánhatunk szebb jutalmat. **Szentgyörgyi.**

— **Pápai áldás kiosztása Csiksomlyón** Folyó hó 11-én d. u. 1 órákor kegyes Főpásztorunk Sepsiszentgyörgyről Csiksomlyóra érkezett, hogy a gimnázium és tanítóképző intézet ifjúságát részesítse a pápai áldásban és benedíkázza a Mária kongregáció kápolnájú, melyet

Balog József hittanár az internatussal szemben levő bérházban nagyon szépen berendezett. Maga az apostoli lelki főpásztor készítette elő az ifjúságot a pápai áldással járó teljes búcsúnak elnyerésére. Mindjárt megérkezése után a templomba gyűjtötte a két intézet ifjúságát s nagy szeretettel szólott az ő római útjáról. X. Pius szentsegés Atyánkról és az ő áldásáról, majd a bűnbánatról, mely ismertető jele a ker. életnek. Szent beszéd után meggyóntatta szeretett kongreganistáit. Másnap szombaton látogatásokat tett és d. u. több pappal egyetemben a késő esti órákig az ifjúságot és a híveket gyóntatta. Vasárnap szent mise alatt áldozott az ifjúság, mely után a kápolna megáldása következett. Gábor László praefektus lelkesen üdvözölte a benedíkaló Főpásztor, a ki újból gyönyörű intelmet intézett a kongregáció tagjaihoz: az igazi kongreganistát jellemezte. Az igazi kongreganistát — mondá többek közt — nem emberi tekintetekből vallásos, hanem benső meggyőződésből, szokásos bűne nincs, nem lehet, ő Mária oltalma alatt áll. Vasárnap d. u. 3 órákor történt a pápai áldás kiosztása. Csikszendrőből, Tapolcáról és a szentpéteri egyházmegyéből zászlók alatt papjaik vezetése mellett jöttek az ajtatos hívek e szép ünnepélyre. A barátok temploma megtelt, a lángbuzgalmú főpásztor a hájában felállított szőszekről szólott kedves híveikhez nagy hatással. Ezután kiosztotta a pápai áldást. Azon a napon s még másnap is többen gyóntak. Hétfőn folytatta látogatásait a két intézet egyes osztályaiban. 11 órákor fogadta a gimn. tanártestület tiszteletét. Pál Gábor igazgató szép beszédben méltatta a kegyes Főpásztor áldozatos munkálkodását, mely mely nyomokat fog hagyni az ifjúság lelkében. Beszédében célzott az intézet épületének rozoga voltára. A Főpásztor kegyesen válaszolt s annak a reménynek adott kifejezést, hogy rövid idő alatt a gimnázium épületének úgre a legjobb megoldást nyeri. Hétfőn d. u. 2 órákor Brassóba ment Óméltósága.

— **A gyulafehérvári keresk. Egyesület** fényes bátra készül. A bál vednökségét elfogadták: Dr. Mohay Sándor igazságügyi államtitkár, zeykfalvi Zeyk Dániel főispán, Szász József alispán, Dr. Ujfalusi József apátkanonok, Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester és Nemes Sámuel kir. törvényszéki elnök. Az 1904. január hó 9-én megtartandó fényes bál érdekében marosváradjai Glück Adolf egyleti elnök, Deutsch Adolf egyleti alelnök és Dr. Felszeghy Lajos rendező bizottsági elnök, valamint a 70 tagból álló rendező bizottság fáradszhatlanul működnek, nem kimélve sem fáradságot, sem költéséget, csakhogy az erkölcsi siker biztosítva legyen. A rendkívül díszes meghívók már a legközelebbi napokban kibocsájtatnak (több mint 1200 drb.), a hölgyközönség igen izléses és értékes ajándékból fog részesülni és mégis a belépő díjak igen mérsékeltlen vannak megállapítva.

— **Szegény gyermekek felruházása.** Szép ajándékból volt ma része a brassói róm. kath. el. iskola II-ik osztálya nyolc legszegényebb növendékének. Dr. Veisz Ignác ügyvéd 8 fázó fiut igen jó minőségű téli ruhával ajándékozott meg, kik csaknem kénytelenítettek a ruhátanság miatt az iskolalátogatást felbeszakítani, de most már jó kedvvel és nagy reménnyel folytathatják azt tovább. Fogadja a nemes szívű adakozó úr e helyen is az ártatlan szegény gyermekek nevében hálás köszönetemet. László Elek oszt. tanító.

— **A piskitelepi templom megnagyobbitása** érdekében kaptuk a következő felhívást: Hunyadmenyében Piskitelepen, hol nemzetünk számos névtelen hősei pihennek vérükkel megszentelt hantok alatt, hol a honfiúi kegyelet egy

diszes emlékoszlopot is állított közadakozásból és a hol buzgó imát rebeg az ország minden részéből iderendelt m. kir. államvasutak számos tisztviselője és alkalmazottja az egek Úrának az ő lelki ügyekért — igen Piskin, a már 1886-ban néhai Lönhart Ferenc erdélyi püspök — kinek áldott hamvai is itt pihennek — által emelt róm. kath. templomát a hívek számanak azóta történt megkérésreződése következtében megnagyobbítani óhajtuk Isten segítségével legalább a második évtized — 1906 — fordultáig. A kereskedelmi m. kir. miniszter úr Ö Nagyméltósága e célra már egyszáznyolcezer darab téglat volt kegyes ajándékozni; a hitközség pénztára szintén hordozni fogja a költségek egy részét, de még számos elvrokonunk, jó barátunk és kedves honfitársunk tevékeny részvétele szükséges, hogy kitűzött célunkat elérhessük. Éppen azért alóított építőtest bizottság azon alázatos kéréssel fordul a mélyen tisztelt közönséghez, hogy szíves adományaitak Hunyadmegye Piskitelepére, a főesperesi hivatalnak küldeni kegyeskedjenek folyó évi december hó 31-ig. A legesekélyebb adományért is hírlapi nyugtázás mellett leghálásabb köszönetet mondunk. Piskitelep, 1903 június hó 29-én. Jancsó Ernő főesperes, plebánus, Paulik József főgondnok, fűtőház főnök. Somogyi Aladár gondnok, állomásfőnök. Herrmann Sándor státuszügyi képviselő, építőtest bizottság elnöke, műhelyfőnök. Lämpé Ferenc egyháztanács-jegyző, állami iskola gondnok. Mark Ferenc egyháztanácsos, nyug. főmozdonyvezető. Veró Károly egyháztanácsos, pályafelügyelő.

Meleg pártfogásába ajánljuk olvasóinknak ezt a felhívást. Minden csekély adomány a magyar katolicizmus szent ügyét mozdítja elő.

— **A magyar ifjúság kincse.** Örömet, szeretetet, lelkesedést hirdet a „Zászlónk” legújabb száma. Képein, cikkein, hírein, pályázatain karácsonyi gondolatok és hangulatok rezdülnek végig. Angyalai az éjféli mise harangjait huzzák, szereplői ihletüket a karácsonya légköréből szívják. Maga a címkép is egész új alkotás. Angyal hirdeti rajta a hofédele táj felett a karácsonyi két sarok-gondolatát: *dicsőség, békeesség*. 52 kép, 11 nagyobb cikk, egy gyönyörű karácsonyi ének, vagy 100 pályázat elbírálása s egyéb apróságok alkotják a 32 oldalos füzetet. Különösen érdekes benne Majláth Gusztáv római, erdélyi püspök úr kéziratának reprodukált mását, melyben az ifjuság e lángoló apostola látható örömmel jelzi, hogy a „Zászlónk”-at Ő Szentsége X. Pius pápa látta, forgatta és megáldotta. A lap ára bántulatos olcsó. Egész évre 2 korona. Mutatványzámmal ingyen és bérmentve azonnal szolgálat a kiadóhivatal. Az új megrendelők az idejéig eddig megjelent számait is megkapják.

— **Dienes, a fűszeres.** Dienes Márton a közzelmult botrányok hírhedt hőse szabadon átvitortlázott Amerikába, ahol a magával vitt pénzén új életet kezdett. És ez az új élet nem is rossz. Mint egy newyorki levelelől értesülünk, Dienesnek Newyorkban jó fogalmú fűszer- és csemegekereskedése van, amelyet Geiger Giza támogatásával vezet. A csemegeboltban 30—30, különböző nyelvet beszélő segéd szolgálja ki a közönséget. A napokban egy segédrel megszapordik az üzlet személyzete; most utazott Amerikába Geiger Pál, a megvesztegetési politikában szerepelt Giza bátyja, akit Dienes hívott ki Newyorkba, hogy a magyar nyelvet ne csak a gazda, hanem még egy segéd is képviselje. Dienes jól érzi magát, nem panaszkodik, nincs is ok rá, elvégre is árul, ami az ő ambíciója s akár a hazát, akár a csemegeáruját — nyer rajta és végre is ez a fő ő nála s a hozzá hasonlónak.

Az egyházi zeneről.*

(Folyt. és vége.)

A kövér nagybőgős, a ki különben a tüzoltóbanda nagy dobosa, vastag szemüvegén keresztül néz, vonóját kengetve jő fajta általa feltalált fájtinos gyantával s a hornistával diszputál, lámentál a kukorica magas ára fölött. Az altistánó óriási hadihajóval fején, hóna alatt pinesli kutyáját szorongatva, remes dolgokat mesél hajdani ifjú koráról a solferinói csatában elesett, feledhetlen ferjéről egy deli ifjúnak, kit a karmester úr beteg első hegédise helyébe föl-kért. A basszista és violás, a tegnapi vesperást kritizálják, gúnyos megjegyzéseket tesznek a tempóra, a pappendekli hangú tenoristára, ki a Magnificat fugájánál incarnatus módon „falscholt”! A timpanikát kedelyes ütögetésekkel próbálja Norbert úr s fogházhoz hasonló gyilkos szerzőszámmal kinozza a jobb sorsra érdemes szerzőszámmal.

A szopránista „cukkerkandit” szopogtat, esküvel erősíti az előtte álló fuvolásnak, hogy a jó hangot mi sem mozdítja elő jobban mint a „cukkerkandit” s biztatja a szabadkozó fuvolást, hogy csak törjön le a jó darabot az oda nyújtott bajtlóbból; ferjét, ki különben a lábának bõrrel való befedésével foglalkozik, rekedtségéből ezzel kurálta ki. A sekrestye csengője ez alatt gyakran fejezte ki nyughatatlanságát. Végre megjött a karmester; lekendezve törtet be, kalapját, botját s égő szivarát az orgona asztalára téve, néhány mentegetőző szó után a zenekar sürgetésére elfoglalja helyét. Megszólal az orgona „a”-ja s kedves összevisszaságban visszhangzik utána az orchestrum minden hangszere. Végre elkészültek, a társalgás megszűnik, ki-ki elfoglalja helyét, de még onnan is ide-oda áthangzik egy-egy elmés megjegyzés, egy-egy ártatlan vic! Az orgona megszólal, a regiszterek hatalmas karok által kimozdítottak helyükéből, hogy szinte belereng az orgona egész teste.

Szépén hangzik a sípok szárainak erős és komoly hangja, mely az átatoskodók lelkiületét fölemelni, előkészíteni van hivatala.

Kezdődik a Kyrie! Még elég nyugodtan halad minden, csak néha-néha unja meg a dobos és kürtös a halgatást, nagy nyugtalansággal hozza működésbe háromlábú szekerébe szorult rézüstjét. Elhangzik a Gloria s utána a nagy hadgyakorlat!

Mintha csak a Königrätznél rückwertsconcentrirozók észnelküli futását akarnák bemutatni gyönyörűsége harmoniában.

Bizonyosan rosszul énekelte a pap a Glóriát, mert hiszen haragosan kiáltozza az egész kar, hogy Gloria in excelsis Deo! s hogy aztán ott lent jobban megtanulják, megismétlik am 3—4-szer is! Lent pedig hálás szívelel hallgatják a kedves és szíves tanítást. Hogy pedig beigazolják, hogy a jó pap holtig tanul, hát izlettetöül az et in terra pax hominibus et a hátról újra kezdik, közepével békességben nem lehetnek, mert folyton azt hangoztatják, hogy et in terra pax, pax, pax, et in terra, et in terra pax, pax, terra pax, pax, pax in terra, et in terra pax, pax terra, pax pax, pax hominibus, pax, pax, pax. De bizony a hívők lelkében nincsen pax. Miután elvégezték a veszekedő kvartettet a huszszor is megismételt Amennel, nagy sokára befejezik a koldussá tett Glóriát!

A misézó pap Dominus vobiscum-ára sivitó mixturákkal, nyakatekert cadenciákkal rikoltja az „et cum spiritu tuo-t. . . Az orációk alatt tovább folyik a vidám társalgás, míg reá kerül a sor egy klaszikus „graduáléra” mely előtt a padok között lent idegesen forgatják az

* Felolvasta a szerző az alsófehérmegyei róm. kath. tanítóegyesület nov. 25. közgyűlésén.

imakönyveket, mert hogy az orgona előjátéka mely 5—6 taktuson keresztül pompás staccatokban bizonyosan a hárfát pengető s táncoló sz. Dávidot veszi mintaképül, képtelenné teszi őket az unatkozásra. Az első hegédüs zsibkendőjével törülgeti hegédűjét, stimmel erősen.

A korus esupa föl! Mi lesz itt oh Úram! Attentátum készűl ellened, ezt már lehet látni. Az ifjú szopránistánó keesés mosollyal biztatja az ifjú művészt, a ki ráküzdi: rezgeti ujjait mint a cigányprimás a magyar nótáknál, arra törekedvén, hogy minél andalitóbb hangokat csaljon ki száraz fájából, mely alatt az altistánó szolóját mélyeséges érzellemmel bugja végig. A karmester úr pedig örömeiben dörszölgeti kezeit sikeresen előadott szerzeménye miatt. Jön a Credo! Cepperl polka tempóban megindul az egész orchestrum; de hogy változatos legyen, hát mindegyiknek más credo ja van. A mit a sópránista húz, azt ugyan nem hiszi a tenorista. Credo in unum Deum, credo credo in unum, in unum Deum, Credo in Deum Patrem omnipotentem, credo omnipotentem, potentem, omnipotentem. Ha megunta a tenor, úgy addig fújja a basszus, míg kibírja, majd beleköt az alt s ha mindkettő kifáradt, hát nagy hanggal ráküzdi a tenor, de erre már a basszus sem enged jussát s hogy nagyobb legyen a hatás, üveghasító s kebelbrázó hangon jajveszékél a gyöngéd nő nem képviselője s egyet ugorva végkimerülésében kivágya az ifjú hölgy a magas c-t s a credónak vége. A meglepett közönség rémülten, ijedt arccal tekint a magasba, Jupiternek háborusdit játszó utódaira. . .

Folytassam tovább? nem! Elég ebből annyi is! Magam is tudni ilyen forma igen szomorú vigásgokat elmondani; a többek közt halottam én olyan tust (intrádat), melyet a templomban és koreszmában egyformán harsogtattak amott Isten, itt az új jegyző, bíró és eskűt urainéknak tiszteletére.

Kérdek ezek után mindenkit: Maradhat-e ez így tovább is? Semmi esetre sem! Mig a tudomány és a többi művészet napról-napra előretör, halad, addig az egyházi zene terén, hogy tökéletesen elne süllyedjünk, vissza kellett térnünk. És miként a bűvár leszáll a tenger mélyére, hogy az ott elrejtett kincseket napvilágra hozza, úgy nekünk is azon örökbeeső gyöngyöket a régi egyházi szellemben írt chorál miséket újra fel kellett kutatnunk, melyek régi idő óta, 1620 óta a Vatikán könyvtáraiban elrejtve valának. Ezen szellemben van nálunk is egy úttörő munka, melyet Püspök urunk is a legmelegebben ajánlott, a Kersch „Sursum corda” e, kántorkönyve és Bogisich összegyűjtötte „Őseink buzgósága” e, magyar ének gyűjtemény, melyeknek chorál miséi és temploménekjei vallásos hévvel s hamisítatlan kath. buzgósággal vannak telve. Maradjunk ezeknél! már csak azért is, mert e munkák az „Országos magy. Cecilia Egyesületnek” köszönik létrejöttüket, s ezeknek használatára már is nem egy helyt termi áldásos gyümölesét. Ezek után az a kérdés, hogy kinek kötelessége az egyházi ének és zene helyreállításán fáradozni, mily módon érhetjük el célunkat azaz gyakorlatilag miképp kell haladnunk, hogy biztosíthassuk fáradozásunk sikerét, mit kell az egyházi, különösen a népének oktatójának és az orgonistának szem előtt tartania? Az egyházi népének az iskolából indul ki s befejezést a templomban nyer. Tapasztalásból tudom, hogy egy óra hétenként egyházi ének tanítására nem elég s ép azért kívánatos volna az egyházi énekórák számanak szaporítása.

Az egyházi ének tanítását a városi s általában a rendezettebb s több tanerővel bíró iskolákban az elemi II. osztálynál lehet sikeresen kezdeni és pedig hangjelzés nélkül, a III. oszt.-tól kezdve

hangjegysmertetés útján, végül a felsőbb két osztályban 2 hangon énekelhetnek a növendékek. Az egyházi népének tanításához nem épen szükséges, hogy a tanító befejezett zeneművészeti képzettséggel bírjon; elég ha az elemi isk. tanítónak hangja hallása, hajlékony és zenei színezettel bíró hangja van és a hagedülésben csak annyi jártassága legyen, hogy azt, a mit a gyermekek énekelni tanulnak, előjászassha nekik hegedűn.

Tehát éneket sorban a tanítónak feladata az egyházi éneket tanítani és ápolni; hisz a gyermekek már miutegy elő vannak készítve rá. Az édes anya kedves bölcső-dalait fölbresztették a gyermek hangzerékét, tehát megadták már neki az első leckét a hangok felfogásából és megkülönböztetéséből. Ápoljuk tehát annál is inkább, mert az ének hatékony eszköz az ember erkölcsére is; hivatkozom Curtmanra, aki róla következőleg nyilatkozik: „Tagadhatatlan, hogy az éneket kedvelő ember a finomabb érzelmekre sokkal hajlandóbb, a durvaságtól és nyersségtől idegenkedőbb, a széppel való foglalkozás visszatart a rútól.” Továbbá azt mondja: „Fosszuk meg a népet az énektől s baromságra fog süllyedni.” Segítsen tehát itt is a nemzet napszámosa!

Előre tehát! Eljő az idő s talán már nincs is messze, a mikor majd édes hazánk templomaiiban is méltó, szent ének s zene hangzik föl ezredévig védő nagy Istenünk, s irtalmas régi nagy Patrónánk trónja zámolyához!

Idealisabb törekvések fogják korunkat a boldogulás ösvényére vezérelni. S ha majd megtanultunk ismét tisztá, szent ideálokról küzdeni s szenvedni, ha oda jutottunk, hogy régi bűneinktől megtisztult szívünk Isten dicséretének lélekviszorgató dalában keresi gyönyörét s a tiszta és szent művészetek élvezetében tud elmerülni lelkünk; akkor jobb időkre virrad s boldogabb lesz nekünk a magyar!

Resch L. György
székelygyéhi karnagy.

IRODALOM MŰVÉSZET.

* *A magyar ipar dicsősége: Szabóky Adolf élete.* Irta: Erdősi Károly. Megjelent a Szent-István-Társulat népiratkáinak sorozatában (201. sz.) Ára 12 fillér. Ez az életrajz a munka dicsérete, Nemes a célja, érdekes az előadása. Szabóky Adolf alakjában a jeles tollú szerző a fáradhatatlan, céltudatos, hazafias munkát, a magyar ipar fölmagasztosítását, az önzetlen emberszeretetet eszményíti meg. Szabóky Adolf egész életének törekvésztől áldozta arra, hogy tisztességes, erkölcsös iparosztályt teremtsen és sokan vannak ma is a fővárosban, a kik Szabóky vezető kezének köszönhetik, hogy az ipar terén nemcsak tekintélyt, hanem virágzó anyagi létet is teremtettek maguknak. Hogyan kell dolgoznunk a magunk, embertársaink, hazánk javára. Isten dicsőségére: azt nyomról-nyomra kifejti Erdősi Szabóky működése minden vonásának kidombrításával. Különösen az iparos ifjúságnak ajánlható ez életrajz olvasása, mert nemcsak megismerheti belőle annak életét, a ki iránt örök halálával tartozik a magyar iparosságnak, hanem lelkesítő példáját látja annak is, miképpen rendezze be életét, hogy istenfélő derek munkás, gondos családapa, hazájának hű fia lehessen. A csinos füzet megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

* *Angyalzivek karácsonya.* Karácsonyi kép. Irta: Erdősi Károly. A Szent-István-Társulat népiratkáinak sorozatában (200. sz.) megjelent Erdősinek az a karácsonyi színjátéka, melyet a múlt évben több egyesületben és iskolában nagy tetszés mellett adtak elő. Zengzetes versei, köny-

nyed, a gyermekek fölfogásához mert előadása, ajánlják eszményi tartalma mellett arra, hogy az iskolák és az egyesületek vegyék föl karácsonyi műsorukba; de olvassák külön-külön is a növendékek. Egy szegény vakleány lelkét emeli a hit és a hitlő eredő bizalom a túlvilági gyönyör reményében érzett meglegedés magasztára. A karácsony anyaga jutalmat osztván, versenyez a gazdag, a szegény és a vakleányka, a ki vigasztalásul a legnagyobb jutalmat nyeri, mert lelkevel látja megnyílni az eget, benne Jézust és érzi, hogy ő is ott lehet mellette a gazdag és szegény leány társaságában. A kis füzet ára csak 12 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

* *A Magyar Könyvtár* novemberi sorozata folytatja e kitünő vállalat új Molière-jét, melyből ezúttal a nagy vigjátékú egyik legműveltségesebb darabját A képzelt beteg-et kapjuk. (356—7. sz.) Coequein mester e remekét, mely nálunk is egyike az ő legsűrűbben előadott műveinek, Váradi Antal fordította le a pompás zamatossággal és a versés helyeken a nála megszokott bravoural. A magyarázó jegyzetek is felölelik mindent, amire az olvasónak szüksége lehet. — A 358. sz. egy nálunk még eddig alig ismert újabb francia elbeszélőt mutat be: Édmond Haraucourt-t, aki a legérdeklétfeszítőbb mese-szöveget a legfinomabb lélektani rajzzal tudja egyesíteni. A füzetben foglalt elbeszélések elseje, a „Léghajón” című, egyike a modern francia irodalom legszenvedésesebb novelláinak. — Ezúttal a magyar irodalom is fordítással van képviselve; a szerkesztőségnek ugyanis az a kitünő ötlete támadt, hogy lefordíttassa II. Rákóczi Ferenc autobiografikus Vallomásait latinból. E Vallomások, melyeket 1876-ban adott ki az Akadémia, Kajlós Imre ez átültetésében bizonyára egyik legértékesebb művét fogják tenni a M. K.-nak. A fordítás csak az érdekesebb részekre terjeszkedik ugyan ki, de ezeket lehetőleg teljesen adja. A most megjelent füzet az autobiografiának, 1603-ig terjedő szakaszát tartalmazza, tehát Rákóczi gyermek- és ifjúkorát. — A „M. K.” egy-egy száma 30 fill. — kapható minden könyvkereskedésben. Teljes jegyzékkel az eddig megjelent számokról kézzel szolgálat a kiadó cég: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) Budapest, Andrassy-út 21.

* *A számtanítás új irányja.* Ezen a címen irt Schults Imre negyvenhét lapra terjedő kis füzetet, melyben a nemzetgazdaságtani eszmék elsajátíttatását sürgeti a növendékekkel a számtani órákon a feladványok keretében. Füzetekéül különösen a népiszkolai számtan tanításának ezen új irányba terelését sürgeti azon elvet is hangoztatva, hogy a feladatok tárgyköre a gyermek ismeretkörét ne haladja túl. Megjegyzésünk e füzetkerekre, mely egyúttal reklámfüzet is, annyi, hogy elolvassára érdemes és a benne fölvetett eszmék követésre méltók. Megrendelhető Stampfel Károlynál Pozsonyban. Ára 60 fillér.

A szerkesztő üzenete.

Kíváncsinak helyt. Ön nagyon szerencsés ember. A mi multikori válaszukra más helyről is kapott felvilágosításokat s most megint kap egy keveset. Egy mesét mondunk Önnek. Gyászor egy bagoly találkozott egy verébhel. Szóba állottak s a vita hevében a bagoly odavágta a verébnek: nagyfejú! Tetszik érteni? a bagoly mondta a verébnek, hogy nagyfejú. A szegény veréb elszegyelte magát, tovább ment s azóta mind ebben a lútblen él, hogy ő nagyfejú. Hát látja, részben így állunk mi is, csak hogy mi tudjuk, hol van a nagyfeje. A túlföldalazt mondta és mondja, hogy vele mi kezdünk ki. Kérem vegye magának a fáradságot, lapozza át lapunkat 1903. márciusától s ha egyetlenegy sort, egyetlen betűt kap olyat, amely kezdeményezőleg a túlföldalazt csak távolról is érintené: akkor bármiféle nyilvános vezeklenek alvételjük magunkat. Ezek után megint *konstatálunk*

egy-et-mást. 1) Tökéletesen igaz, hogy aki sárral dobálódik, első sorban magát sározza be. Ezért nem szoktunk mi sárral dobálózni. 2) A túlföldalazt konstatálásunkat burkoltan még mindig tisztességtelen célzatúnak találja. Erre mi is azt mondjuk: magából indul ki a gyanúsító! Merthisz a hivatalnoki megfélemlézetet (támadva pedig nem volt!) nem is ismerjük személyesen, annál kevésbé lehetünk rossz szándékkal iránta. 3) Eddig nem tudtuk, hogy a szabadelvűség szegény és sértő; most már ezt is megtudtuk. 4) A hivatalnoki prókator is rendelkezik kliensekkel. Ehhez csak gratulálunk. Az állítólagos kliensek, amennyiben kicsiny hirtükön előszönyűködték, hát az eddigi rendes szokás szerint — egyenesen lapunkhoz kellett volna, hogy forduljanak és csak, ha mi visszatüsitottuk volna őket, akkor lett volna szükség a szomszédia menni! De hát ez megint guszpus dolog! 5) Hogy lapunknak joga van politizálni, azt csak a túlföldalazt nem akarja betálatni! Miért is világos! Programját annak idején az illetékes helyen bemutatuk, elfogadták s mi betartottuk. Mit akar hát a túlföldalazt ebben is diktálni? Kliensek kértek róla? 6) Lapunk, persze tisztán látók szerint, nem úz, s nem úzhat személyes politikát. Ezt minden józan gondolkodású első pillanatra alaptalan és üres állításnak látjuk. 7) A remláások mindig veszedelmek. Ilyen remlálatás az, hogy mi hathatós védelemre készülünk a túlföldalazt ellen. Isten mentsen!

8) Mi a túlföldalazt egyetlen betűvel sem titáltuk soha akár „fércelménynek, akár rongy”-nak — tehát a nekünk imputált állítás megint csak a valótlan jégjébe születt.

Végül adunk kedves Kíváncsi Önnek egy tanácsot — többet ne kerdezősködjék, mert úgy sem felelünk. Gondoljon magára — mindenkit érhet baleset!

C S A R N O K.

Krisztus csodálatos arcképe.

Bíborban született Constantimnak Krisztus kegyelméből római császárnak különböző forrásokból összegyűjtött történelmi értékeze.

Görögből fordította: *Avédik Lukács* főszerkesztő.

(Vége.)

A császárok a szekrény el járultak és azt kivülről forró esőköjakkal illették, aztán tisztességesen, gyakori hódolattal és egő fáklály vitele mellett a sátorba vitték s azzal együtt a szék-városba jöttek, s az ottlévő nagyserű templomban, melyet „Pharus”-nak hívnak (valószínűleg azért, hogy miként a tündöklő ruha, úgy ez is kiválóan fénylő volt) a szekrényt közszemlére kitétték. Mindgyárt másnap, azaz 16-án, midőn ismét gyengéd és tiszteletteljes esőköjakkal illetve imádatukat teljesítették, felemelik a szekrényt a papok, ugyszintén a fiatal császárok (az öregebb, mivel erőltlen vala, otthon maradt) s a a tengerhez vezető úton zsoldárok és énekek zengése s tömérdek fákllya világítása mellett haladva előre, ismét az ünnepi sátorba helyezik a szekrényt. Ezután a város inneső partjához eveznek, hogy így a szent szekrény a tenger feől is biztonságot nyújtson a városnak és aztán a nyugati falon kivül kikötnek. E helyen kiszállottak a hajóból, s a császárok, az egész tanács, a főpapok, ugyszintén minden rendű egyházi gyülekezet a megillető kísérettel gyalog követtek a szekrényt, ép úgy, mint egy második frigyszekrényt, vagy még annál is magasztosabbat, melyben a szent és tiszteletre méltó ereklyék valának elrejtve. Miután a falakon kivül lévő utat egész az arany kapúig meghaladták, innét a városba mentek a zsoldárok, énekek s az ilhett tisztelet magasztos hangú gyózelmi ujjongása közt, a szövétnek határtalan fénye, mellett, az egész összegyűlt sokaság ünnepi kíséretével, a felvárost bejárták, erősen bizván abban, hogy ezen tisztelettel szentséget és kiváló erőt, s így aztán sérthetlenséget és örök fenmaradást biztosítanak városuknak. A fényes ünnepség megtökintésére összegyűlt városi polgárság és a mindennönnen széles hullámokban hömpölygő és összeverődő néptömeg szemelátára egy, már régóta inaszakadt beteg ember övéinek és szolgálóinak karjaira támaszkodva meg-

jelent, hogy láthassa a szentképet. S amint azt megpillantotta, új és hallatlan csoda által egészséges lett s miután meggyőződött, hogy lábszárai megerősödtek talpra állván, oda szaladt, s a kép ládácskáját megcsókolva nagy dicsőséggel hirdeté az Istent és elbeszélte a csodát, mely vele történt. Erre aztán mindnyájan, kik jelen voltak, látván őt és hallván szavait, Istennek, ki mindenek felett van és mindig mivel esodákat, halát adtak.

Ezen nagy öröm miatt annyi könny hullott, oly sok könyörgés és hálaadás emelkedett az Istenhez és az egész város részéről, a mi a szent ereklyék, a kép és tiszteletré méltó level elhaladtak, annyi fogadalom tétetett, hogy nincs szó, mellyel azt kifejezhetnők; így mi természetesebb, mint hogy azok megpillantásánál a hir nagyon háttérbe szorult. A rendkívüli dolgokat sokkal jobb látni, mint hallani, mivel a szó kisebb értékű, semhogy az a dolgok méltóságának megfeleljék. Midőn pedig a császári

palota előtti térre jöttek volna, azok, kik ezen ünnepélyes körmenet vezetői valának, az egyes utról kisse balfelé tértek ki s az „Isteni Bölcsesség” nagyszerű templomába jöttek s a szentképet a levéllel együtt a szentélyben elhelyezték.

Midőn itt az egész egyházi gyülekezet imádták, s a megillető tiszteletet és fényt tanúsították volna, a kik a szent terhet hordozni szerencsések voltak, innét ismét kiindultak, s a császári palotához jöttek, hogy az úgynevezett arany ebédlobban, melyben az országos ügyeket szokták tárgyalni, a szent képet a császári trónra helyezték, egész bizonyossággal azt vélvén, hogy magát a trónt is ugyanazon szentséggel ruházzandja fel és a benne ülőnek igazsággal párosult szelidséget fog bőven nyújtani. A szokás szerint hosszúra nyúlt ima megkezdése és bevégzése után ismét felemelték a szent képet és a mint említettük „Pharus” templomában a keletre néző jobb felőli részen, a hívők dicsőségére, az uralkodók védelmére, az egész város és az

egész keresztény világ oltalmára és biztonságára felavatták és elhelyezték. És most, oh te isteni és az Atya változhatatlan hasonmásának lenyomata és képe, oh ábrázolatja annak, ki az Atya Isten lényegének kinyomata, oh szent és minden tiszteletré méltó királyi jelvénye a mi Krisztusunknak, Istenünknek, (mint egy lelkes lenyomattal, oly áhítatos elmével beszélek veled) tartsd meg és örök időre vedd azt, ki kegyesen és szeliden uralkodik felettünk és a te elővetelednek emlékezetet oly fényesen ünnepli, kit segédmeddel az ősi és atyai trónra felemeltél!

Órzd meg sértetlenül gyermekét, törzsének gyarapítására és a jogor folytonosságára! Adj békét és nyugalmat az országnak! A császári várost tartsd meg bevehetetlennek és engedd, hogy mi a te hasonmásodnak Krisztus Urunknak tetszven, az ő mennyei országába juthassunk, neki dicsőeneket és magasztalást zengedezven; miután egyedül Őt illeti dicsőeret és imáadás mindörökké örökké Amen!

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK ÜZLETVEZETŐSÉGE KOLOZSVÁRT.

Sz. 32726—1903. III.

P Á L Y Á Z A T.

A magyar királyi államvasutak Segesvár állomásán berendezett vendéglői üzlet 1904. évi április hó 1-től számítandó öt évre bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik nevezett állomási vendéglőt bérbe venni óhajtják, hogy a szabályszerűen felbélyegzett és bizonyítványaikkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb 1904. évi január hó 8-ikán déli 12 óráig külön lepecsételt és „Ajánlat a Segesvár állomási vendéglő bérletére” megjegyzéssel ellátott borítékban a m. k. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához (titkárság) címezve küldjék be.

Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1904. évi január hó 7-dikéig bánatpénz fejében 400 koronát készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb, utolsó és a névértéket meg nem haladó napi árfolyam szerint számítottak. Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte hivatkozás teendő, de a letétről nyert elismervény nem melléklendő. Az üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg magasságától belátásához képest szabadon válasszathasson.

A fenti feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok, továbbá oly ajánlatok, melyek táviratilag tétettek, figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen vendéglőre vonatkozó részletes feltételek a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg (E. M. K. E. palota II-dik emelet 33. ajtó), a melyekre nézve e helyen is megjegyeztetik, hogy III. osztályu ét- és egyttal váróteremnek fűtésére és világítására szükséges anyagok fele részben é. p. 140 kg. kőolaj és 6 m³. tüzifa, esetleg ezzel egyenértékű szén bérlőnek díjtalanul lesz kiszolgáltatva.

Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kívül a bérlő céljaira szolgáló két szoba és egy padlásszobából álló magánlakás is adatik.

Kelt Kolozsvár, 1903. december hó 15-én.

AZ ÜZLETVEZETŐSÉG.

(Utánnomást nem dijjazunk.)

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosan kitüntetve.

TEPLOM FESTÉS.Első orszá-
gos műfés-
tészeti és
iparműve-
szeti intézet
Alapított
1887-b en**Olajba oltárkép**

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságu arckép, mert örök beese van az egyszernind szobadisz, továbbá előnyös nész-, nev- és születésnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándékal szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

18	25	40	55	95	120	180
----	----	----	----	----	-----	-----

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott szellel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolnai Festetich Tassilo gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Csaszka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkészége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztet aranyozása álvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szeged-nyebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Balla Frigyes

akadémiai festő

méltóságos és főtisztelendő Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr udvari festője.

Mütermé: ARAD, Tökölly-tér 7. sz. a.

Kéri a főtisztelendő papságot, hogy amennyiben akár a gondozására bizott templomotakarná művésziesen kifestetni, akár oltárképre, avagy festett arcképre volna szüksége, őt nb. megbízásával felkeresni kegyeskedjék.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár kuszó termeszeti) mert nagyobb része ha meg-nő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lúgának alkalmas fajokat ültettek, azok bőven éltetik házukat az egész szőlőeres idején a legkitűnőbb muskatály és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s ninesen oly ház, melynek fada mellett a legesekélyebb gondozással féltvevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bármelyre ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Cím: Érmeleki első szőlőoltványtelep Nagy-Kánya, u. p. Székelyhíd.

Az ezredéves Országos kiállításra kiállítási éremmel kitüntetve, kitűnő izlésért és jeles munkáért.

CSUKA ANDRÁS

papi szabó, reverenda- és czimáda-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításra a bíboros herceg-primás rendelkezéseit állította ki. — 1877. óta készít papi és polgári ruhákat, birretum, pallium muczétumokat és czimá-dákat stb.

Budapest, IV. Papnövelde-u. 8. I. II. ajtó II. ud.

Czegemet a t. papság figyelmébe ajánlom, törekvésem oda lesz irányva, hogy megrendelőimet jutányos árak mellett pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által teljessé jelsen kielégítem.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-örvos-féle

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fül-fájást, ful- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a

Dr. ROTSCHEK EMIL

gyógyszertárban. DEBRECZEN.

Hirdetések jutányos árban felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

ANGSTER JÓZSEF és FIApécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője, **Orgona és harmonium-gyár****PÉCSETT.**

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánlunk kitűnő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatic) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor-ig).

Mindennemű **javitásokat, hangolásokat és át-építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.